УКРАЇНА
ТИВРІВСЬКА СЕЛИЩНА РАДА ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
ВІДДІЛ ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ, СПОРТУ ТА ТУРИЗМУ
ЗАКЛАД ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ І-ІІІ СТУПЕНІВ
с.СТРОЇНЦІ

Н А К А З

14.04.2023 **№32**

Про результати вивчення стану викладання української мови та літератури в 5-11 класах

Відповідно до річного плану роботи закладу освіти, плану внутрішньошкільного контролю протягом лютого-березня 2023 року проводився моніторинг результативності навчальних досягнень учнів 5-11 класів з української мови та літератури, вивчалося питання дотримання державних вимог до змісту, обсягу навчальних програм з даних предметів. Також зроблено аналіз кадрового забезпечення, стану виконання програм із зазначених дисциплін, вивчено стан викладання (планування, підбір наочності, реалізація методичних рекомендацій з викладання, системність викладання, формування в учнів основних мовно-літературних компетентностей, умінь і навичок зв'язного мовлення, дотримання критеріїв оцінювання, використання методів, прийомів і засобів навчання), аналіз якості знань учнів, аналіз участі педагогів у методичних заходах, вивчалося питання ведення позакласної роботи з предметів, перевірявся стан ведення класних журналів (паперових та електронних), проводився огляд навчально-методичної бази.

На виконання освітньої мети, що передбачає усвідомлення того, що мова, література – це засіб збагачення, розвитку й реалізації мовлення кожної особистості, в закладі освіти дані предмети викладають компетентні педагоги:

- Фартушна Н.А .- фаховий досвідчений учитель, зі стажем роботи 37 років, спеціаліст вищої категорії, викладає предмети в 10-11 класах;
- Гончарук О.М. – фаховий учитель, стаж роботи на даній посаді - 5 років, спеціаліст першої категорії, викладає предмети в 5, 7, 8 класах, керівник професійної спільноти учителів гуманітарних наук та предметів художньо-естетичного циклу;

- Голодюк М.С. - за фахом учитель початкових класів, проте через виробничу необхідність викладає українську мову та літературу протягом чотирьох років, спеціаліст.

Усі педагоги своєчасно щорічно проходять курсове підвищення кваліфікації при Комунальному закладі вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти». Крім того, є активними слухачами різних фахових вебінарів з питань удосконалення освітнього процесу.

Учителі працюють за програмами для загальноосвітніх навчальних закладів, які затверджені Міністерством освіти і науки України:

- Українська мова. 5-12 класи /Автори Г.Т.Шелехова, В.І.Тихоша, А.М.Корольчук, В.І.Новосьолова, Я.І.Остаф. За редакцією Л.В.Скуратівського. – К.: Ірпінь: Перун, 2005. – 176 с.
- Українська література. 5-12 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів/ Автори Р.В.Мовчан, Н.В.Левчик, О.А.Камінчук, М.П.Бондар, О.Б.Поліщук, М.М.Сулима, Л.П.Шабельникова, В.М.Садівська. Керівник проекту М.Г.Жулинський. За загальною редакцією Р.В.Мовчан. – К., Ірпінь: Перун, 2005. – 201 с. (з урахуванням внесених змін до навчальної програми).

На підставі програм усіма учителями складено календарні плани, які узгоджено із заступником директора закладу освіти Фартушною Н.А. У папках до календарних планів додаються ксерокопії методичних рекомендації МОН України щодо викладання предметів у 2022-2023 навчальному році. При плануванні уроків учителі використовують відеоуроки, тести та завдання для школярів Всеукраїнської школи онлайн, матеріали українського освітнього онлайн-порталу для вчителів «На Урок», бібліотеку авторських матеріалів, блоги учителів української мови та літератури, можливості інтернету. Поурочне планування ведеться довільно.

Зміст уроків, дати проведення у календарно-тематичному плануванні збігаються із записами у журналах паперових та електронних. Оформлення сторінок класного журналу відповідає вимогам Інструкції з ведення класного журналу, учителі не припускаються виправлень у записах , здійснюють їх охайно, тематичне та поточне оцінювання здійснюється вчасно. Учителі добре освоїли технології дистанційного навчання, при необхідності працюють, змішуючи очне навчання з дистанційним. Якщо уроки української мови та літератури пропадають через необхідність перебування учнів в укритті під час повітряної тривоги, завдання надсилаються учням і виконуються в асинхронному режимі. Іноді в залежності від теми навчальний матеріал ущільнюється. Це відбувається на розсуд учителя.

На момент перевірки виявлено, що програма у ІІ семестрі з української мови та літератури виконується.

Під час здійснення контролю за станом викладання навчальних предметів адміністрацією закладу відвідано ряд уроків, перевірено оформлення документації та здійснено моніторинг навчальних досягнень учнів.

Результати перевірки календарно-тематичного планування учителів-предметників підтвердили, що вони дотримуються й виконують вимоги Державних стандартів базової і повної загальної середньої освіти, освітньої галузі «Мова та література». Вчителі української мови та літератури в практичній роботі дотримуються вимог Інструктивно-методичних рекомендацій МОН України, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів 5-9 класів з української мови.

Відвідані уроки засвідчують, що кожен учитель української мови та літератури усвідомлює завдання, які сьогодні поставлені перед закладом освіти і здійснює компетентнісний підхід до викладання предметів, забезпечує інтенсивний мовленнєвий та інтелектуальний розвиток учнів, формує у школярів уміння ефективно користуватися мовою, спілкуватися, домагатися успіхів у процесі комунікації, виховує високу мовну культуру особистості, працює над формуванням внутрішнього світу учнів на основі літературно-художніх образів, загальної читацької компетентності та загальнолюдських цінностей.

На уроках учителі української мови та літератури Гончарук О.М. та Голодюк М.С. ефективно організовують роботу учнів, активно використовують елементи інформаційно-комунікаційної технології, технологію інтерактивного навчання. Багато уваги приділяють розвитку зв’язного мовлення

Ці учителі формують в учнів культуру читання з дотриманням орфоепічних норм, орфографічних та пунктуаційних правил української літературної вимови. Викладаючи предмети в 5-7 класах, значну увагу вони зосереджують на інтенсивному формуванні навичок читання вголос, паралельно з цим формують в учнів уміння слухати, сприймати, розуміти й володіти усним та писемним мовленням. Більшість їх учнів у логічній послідовності засвоюють навчальний матеріал з української мови, уміють застосовувати теоретичні знання на практиці під час виконання тренувальних вправ. Під час вивчення нового матеріалу вчителі використовують метод бесіди, різні види мовних та фонетичних розминок, цікаві завдання для розвитку навичок читання, формування грамотності. На етапі первинного сприймання доцільно застосовують фронтальну, групову та індивідуальну роботу учнів. Під час вивчення й закріплення нового матеріалу використовують опорні схеми, малюнки, творчі завдання. Добираючи методи та прийоми навчання, вони дбають про доцільність їх змісту та відповідність меті уроку та можливостям класу.

Учителька Фартушна Н.А. досконало знає навчальний матеріал, постійно працює над чистотою мовлення учнів, формуванням навичок культури мовлення, рівня володіння термінологією, формуванням позитивної мотивації щодо вивчення української мови як державної мови України, постійно доводить, що спілкування українською є ознакою патріотизму. Використовує як традиційні форми та методи роботи (робота з підручником, художнім твором, словниками), так і інноваційні. Дотримується науковості та послідовності в принципах навчання. Вона формує уміння вибирати й застосовувати під час читання мовленнєві засоби виразності, продуктивні способи читання мовчки. Також уміло організовує роботу з обдарованими та здібними учнями. Разом зі своїми учнями бере участь у проєктах «Говорімо українською», «Раз добром нагріте серце вік не прохолоне», «Цей підступний наголос» та ін. Важливо те, що вчителька добирає доцільні методи та прийоми роботи з учнями , дотримується оптимального темпу на уроці, емоційно викладає матеріал, здійснює зміну видів діяльності, враховуючи інтереси та особливості учнів, застосовує елементи дослідницької діяльності.
Таким чином, у закладі освіти є можливість поглиблено вивчати українську мову як профільний предмет у старшій ланці освіти, що дасть можливість краще підготувати учнів старшої ланки до участі в складанні ЗНО в майбутньому. Окрім того, ситуація, яка склалася в країні у зв'язку з агресією рф , вимагає від освітніх установ глибоко вивчати рідну мову з метою формування грамотного і гідного своїй державі молодого покоління. Таке рішення відповідає запитам учнів та їхніх батьків.

На всіх уроках української мови та літератури доброзичливий психологічний клімат, завжди присутній мобілізуючий початок уроку, емоційний настрій учнів зазвичай позитивний, здійснюється його підтримка протягом усього уроку.

Учні 6-11 класів на 100% забезпечені підручниками. Проте через вторгнення рф на територію України, на жаль, учні 5 класу не були забезпечені підручниками, які були заздалегідь замовлені, тому протягом І семестру використовували електронні підручники НУШ , а в зв'язку з порушенням енергосистеми взимку 2022-2023р.р. учителька Гончарук О.М., що викладає в 5 класі НУШ, змушена була перейти на викладання за підручниками старої школи.
Варто відзначити, що вчителі української мови та літератури систематично перевіряють учнівські зошити, що спонукає учнів до виконання класних та домашніх робіт.

Аналіз стану ведення учнівських зошитів свідчить, що існує певна система письмових робіт (домашніх та класних). Зміст робіт, їх складність відповідають вимогам навчальних програм. Обсяг і характер домашніх завдань за рівнем складності відповідає змісту вивченого матеріалу в класі.

Основними видами класних та домашніх робіт з української мови є вправи, навчальні диктанти, самостійні роботи, словникові диктанти, тестові завдання(як відкритої, так і закритої форми), складання таблиць, схем, робота із словниками та інші види робіт, передбачені чинними програмами, з української літератури – конспекти, плани, хронологічні таблиці, цитатні характеристики персонажів, ідейно-художній аналіз творів тощо.

Збір інформації та аналіз показали, що вчителі перевіряють зошити регулярно. У зошитах учнів прослідковується диференціація як класних, так і домашніх завдань, записуються види роботи, тема уроку, деколи є письмові зауваження учням . Учителями приділяється певна увага зовнішньому вигляду зошитів, дотриманню норм єдиного орфографічного режиму. Зошити перевіряються згідно з порядком перевірки. Оцінки за ведення зошитів вчителі виставляють як в зошитах, так і в журналах. Виставляючи оцінку за ведення зошита, вони враховують такі критерії: наявність класних та домашніх робіт, грамотність (якість виконання робіт), охайність, уміння правильно оформляти роботи (дотримання вимог орфографічного режиму). Учителі звертають увагу на систематичність виконання домашніх завдань. У цілому стан перевірки зошитів на задовільному рівні. Перевірка контрольних зошитів учнів з української мови, літератури, показала, що згідно з «Вимогами до виконання письмових робіт учнів загальноосвітніх навчальних закладів і перевірки зошитів з української мови й літератури » в 5-11 класах заведено по 1 контрольному зошиту з мови та літератури.

Аналіз перевірки контрольних зошитів показав, що кількість контрольних зошитів відповідає кількості учнів у класі. Більшість учнів правильно та грамотно оформлюють титульну сторінку. Учителями приділяється певна увага зовнішньому вигляду зошитів, дотриманню норм єдиного орфографічного режиму. У зошитах наявні всі необхідні контрольні роботи. Учителі дотримуються нормативних вимог до обсягу контрольних робіт, нормативних вимог до оцінювання робіт, якісно їх перевіряють.

Домашні завдання вчителі задають учням відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 29.10.07 № 1/9-651 «Про обсяг і характер домашніх завдань учнів загальноосвітніх навчальних закладів», проте не завжди мають індивідуальний та диференційований характер. Іноді прослідковується невиконання деякими учнями домашніх завдань. Також варто більше уваги звертати на формування почерку значної частини учнів. Часто в робочих зошитах прослідковується використання учнями паст різного кольору для виділення головного, є малюнки, схеми, таблиці, фігури і таке інше, що красномовно свідчить про творчий підхід учителів та учнів до виконання значної частини завдань, а ще про те, що зошит є помічником у здобутті знань, а не лише його фотографією.

Моніторингові дослідження з української мови, результати семестрового оцінювання знань учнів 5-9 класів дають можливість зробити висновки про якість знань учнів та результативність роботи вчителів, про що свідчать дані таблиць:

Таблиця
результатів оцінювання знань учнів 5-11 класів
з української літератури (за результатами І семестру 2022-2023 н.р.)

Клас/ к-сть учнів	Рівні навчальних досягнень учнів									Якісний показник
	початковий		середній		достатній		високий		н/а	
	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%		
5 кл./16	-	-	2	12,5	7	43,75	7	43,75	-	87,5
6 кл./17	-	-	2	12,5	9	56,25	5	31,25	1	87,5
7 кл./22	1	5	1	5	14	70	4	20	2	90
8 кл./18	-	-	4	25	12	75	-	-	2	75
9 кл./16	3	18,75	1	6,25	9	56,25	3	18,75	-	75
10 кл./11	1	9,1	8	71,7	1	9,1	1	9,1	-	18,2
11 кл./14	1	7,1	2	14,2	7	50	4	28,7	-	78,7
Усього 5-11/114	6	5,5	20	18	59	54,5	24	22	5	76,5

Таблиця
результатів оцінювання знань учнів 5-11 класів
з української мови (за результатами І семестру 2022-2023 н.р.)

Клас/ к-сть учнів	Рівні навчальних досягнень учнів									Якісний показник
	початковий		середній		достатній		високий		н/а	
	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%		
5 кл./16	-	-	3	18,75	7	43,75	6	37,5	-	81,25
6 кл./17	-	-	4	25	8	50	4	25	1	75
7 кл./22	1	5	3	15	14	70	2	10	2	80
8 кл./18	-	-	9	56,25	7	43,75	-	-	2	43,75
9 кл./16	3	18,75	2	12,5	9	56,25	2	12,5	-	68,75
10 кл./11	-	-	5	45,5	5	45,5	1	9	-	54,5
11 кл./14	-	-	3	21,4	9	64,3	2	14,3	-	78,6
Усього 5-11/114	4	3,5	29	25,4	59	51,75	17	14,9	5	66,65

Також результативність роботи вчителів простежується через кількість учасників та переможців Всеукраїнських олімпіад з предмету та мовно-літературних конкурсів.

№ за/п	ПІБ	Предмет	Зайняте місце в ІІ етапі			Зайняте місце в ІІІ етапі	Усього
			І	ІІ	ІІІ		
1.	Фартушна Н.А.	Конкурс ім. Т.Шевченка; Конкурс ім. П.Яцика; олімпіада з укр. мови та літ. конкурс читців «Зіркова мрія» Всеукраїнський конкурс учнівської творчості на тему «Народ мій є! Народ мій завжди буде! Ніхто не перекреслить мій народ!»	1 1 1 1 1	1	1	1 1 1	10
2.	Голодюк М.С.	Конкурс ім. Т.Шевченка; Конкурс ім. П.Яцика; олімпіада з укр. мови та літ.		1	1 1		3
3.	Гончарук О.М.	Конкурс ім. Т.Шевченка; Конкурс ім. П.Яцика; олімпіада з укр. мови та літ.		1	1		2

У закладі є кабінет української мови та літератури, який оснащено телевізором, демонстраційними стендами, портретами українських письменників. Проте кабінетна система в закладі освіти тимчасово не функціонує через небезпеку поширення коронавірусної інфекції. Тому на даному етапі можливості кабінету української мови та літератури обмежені.

У закладі освіти проводиться значна позакласна робота з української мови та літератури. Учителі формують в учнів любов та повагу до творчості різних письменників, відзначаючи їх знаменні дати. З учнями проводяться різноманітні мовознавчі та літературні заходи: філологічні вікторини, конкурси, інтелектуальні ігри, читацькі конференції та конкурси читців.

Отже, спираючись на результати перевірки щодо стану викладання української мови та літератури, можна зробити висновок, що вчителі української мови та літератури Фартушна Н.А., Гончарук О.М., Голодюк М.С. постійно підвищують рівень педагогічної майстерності, формують мовну культуру учнівського та педагогічного колективів, є активними учасниками методичного та позашкільного життя закладу освіти, формують на уроках української мови і літератури життєві компетентності, заохочують учнів до участі в олімпіадах, конкурсах, застосовують комп'ютерну підтримку уроків української мови і літератури, широко використовуючи електронні та програмно-педагогічні засоби, поєднують у практиці роботи традиційні та нестандартні форми проведення уроків, урізноманітнюють форми й методи використання тестових завдань з метою якісної підготовки до НМТ, формують мовленнєву культури учнів та вчителів закладу освіти.

З метою підвищення стану викладання предметів, покращення якості знань учнів.

НАКАЗУЮ:

1. Відзначити послідовну та результативну роботу вчителів - предметників, які викладають українську мову і літературу.
2. Учителям – предметникам Фартушній Н.А., Гончарук О.М., Голодюк М.С.:

2.1. Формувати на уроках української мови і літератури життєві компетентності з метою розвитку особистості школяра, здатного до самоосвіти й самореалізації.

2.2. Застосовувати комп'ютерну підтримку уроків української мови і літератури, широко використовуючи мультимедійні посібники, електронні та програмно-педагогічні засоби.

2.3. Поєднувати в практиці роботи традиційні та нестандартні форми проведення уроків з метою активізації пізнавальної діяльності учнів.

2.4. З метою підвищення якості знань учнів в освітньому процесі здійснювати індивідуальний та диференційований підхід.

2.5. Продовжити роботу по формуванню мовленнєвої культури учнів та вчителів закладу освіти.

2.6. Систематично працювати над оформленням та дотриманням естетичного вигляду кабінету української мови та літератури .

2.7. Відповідально ставитися до ведення шкільної документації.

2.8. Дотримуватися вимог щодо оцінювання знань учнів, охайного ведення робочих та контрольних зошитів.

2.9. Здійснювати індивідуальний та диференційований підхід під час освітнього процесу.

3. Керівнику прфесійної спільноти учителів гуманітарних наук та предметів художньо-естетичного циклу Гончарук О.М. проаналізувати зміст даного наказу на засіданні спільноти.

4. Заступнику директора з навчально-виховної роботи Фартушній Н.А.:

4.1. Тримати на контролі стан викладання української мови та літератури за різними видами перевірок.

4.2. Спланувати роботу щодо підвищення фахової майстерності вчителів через участь у курсах підвищення кваліфікації.

4.3. Ретельно перевіряти календарні плани вчителів під час їх узгодження та затвердження для уникнення порушення вимог.

4.4. Винести на засідання педагогічної ради закладу освіти питання введення профільного навчання української мови в 10 класі у 2023-2024 н.р.

5. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника директора з навчально-виховної роботи Фартушну Н.А.

Директор закладу **Марина ГОЛОДЮК**

З наказом ознайомлені:

1.Фартушна Н.А.

2.Гончарук О.М.